

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ 5 – ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ

Το 5^ο βιβλίο της σειράς «Μαργαρίτα», που αντιστοιχεί στο τρίτο επίπεδο ελληνομάθειας συνεχίζει τη φιλοσοφία των τεσσάρων προηγούμενων βιβλίων αλλά παράλληλα διαφοροποιείται από τα προηγούμενα, καθώς μπορεί να λειτουργήσει με μια σχετική αυτοτέλεια.

Τα βασικά χαρακτηριστικά του 5^{ου} βιβλίου είναι:

1. Παραμένουν στις σελίδες του βιβλίου οι τρεις κεντρικοί ήρωες της σειράς (Πέτρος, Μαρίνα και Φρίξος) αλλά η παρουσία τους είναι πιο διακριτική. Αυτό γιατί έτσι δημιουργείται μια φιλική, οικεία ατμόσφαιρα που δίνει τη δυνατότητα στον/στην μαθητή/τρια να σταθεί θετικά στο νέο βιβλίο.
2. Οι γενικοί στόχοι είναι:
  - Η διεύρυνση των δεξιοτήτων κατανόησης και παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου,
  - ο εμπλουτισμός του λεξιλογίου στο πλαίσιο των επικοινωνιακών περιστάσεων των προηγούμενων βιβλίων και
  - η ικανότητα επικοινωνιακής συμπεριφοράς κατά τον τρόπο , όσο το δυνατόν καλύτερα, των φυσικών ομιλητών.
3. Οι κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι είναι:
  - να δοθεί η δυνατότητα στον/στην μαθητή/τρια να προσεγγίσει βιωματικά την καθημερινότητα μέσα από απλά κείμενα, διαφημιστικά σποτ, κ.ά. που προβάλλονται από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης ή/και υπάρχουν στον Ημερήσιο Τύπο
  - να ευαισθητοποιηθεί ο/η μαθητής/τρια στην αισθητική πλευρά της γλώσσας,
  - να ανακαλύψει τις αισθητικές της ποιότητες μέσα από πολιτισμικά αγαθά της σύγχρονης Ελλάδας (λογοτεχνικά κείμενα, μουσική κ.ά.)
4. Στην κατανόηση του προφορικού λόγου δίδεται η ευκαιρία στον/στην μαθητή/τρια
  - να κατανοήσει απλές αφηγήσεις και ακουστικά κείμενα, ενταγμένα σε επικοινωνιακά πλαίσια που να ανταποκρίνονται στα βιώματα, τις εμπειρίες και τα ενδιαφέροντα της ηλικίας του

- να κατανοεί το περιεχόμενο κειμένων, να ταξινομεί πληροφορίες και να συνδέει τα καινούργια στοιχεία με τις γνώσεις που ήδη έχει
- να κατανοεί το ακουστικό υλικό αξιοποιώντας το οπτικό υλικό που του δίδεται παράλληλα

5. Η **παραγωγή προφορικού λόγου** γίνεται πλέον αντικείμενο διδασκαλίας με συγκεκριμένες ασκήσεις, παροχή λεξιλογίου και εικονογράφησης και επικεντρώνεται σε ένα συγκεκριμένο θέμα. Ο/η μαθητής/τρια ενεργοποιείται και αρχίζει να διατυπώνει προσωπικές θέσεις που πηγάζουν από την εμπειρία του/της. Επιχειρεί να συνομιλήσει πιο συνειδητά, να διαφωνήσει ή να συμφωνήσει με κάποιον πάνω σε ένα θέμα. Τα μέσα υλοποίησης του στόχου αυτού είναι πάλι ακουστικοί διάλογοι, ακουστικά κείμενα, ανακοινώσεις, οδηγίες / προτροπές, συνεντεύξεις και τραγούδια.

6. Στην κατανόηση και παραγωγή γραπτού λόγου δίνονται:

- Απλά και σύντομα λογοτεχνικά ή άλλα κείμενα
- Άρθρα εφημερίδων
- Επιγραφές, λεζάντες
- Επιστολές
- Ηλεκτρονικά μηνύματα (e – mails)
- Διαφημιστικά και ενημερωτικά φυλλάδια με βοηθητικές οδηγίες. Προτείνονται ακόμη και δραστηριότητες που αφορούν στη συγγραφή ενός κειμένου, επιστολών, ευχετήριων καρτών και αναφορών τοποθετημένων μέσα σε συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο,.

7. Εκτός από τους διαλόγους (τον ευθύ λόγο των ηρώων) εισέρχονται πλέον πιο συστηματικά (σε σχέση με το βιβλίο 4) και τα **αφηγηματικά είδη**.

Βαρύτητα και πάλι δίδεται στην **κατανόηση αυθεντικών κειμένων** και φυσικού λόγου.

Ακολουθεί η **δομή του βιβλίου** και η επεξήγηση των δεδομένων και ζητούμενων του μαθήματος.

Βιβλίο μαθητή:

Κάθε ενότητα είναι χωρισμένη σε **τέσσερα μέρη**. Τα τρία πρώτα αντιστοιχούν στις τρεις παρακάτω βασικές επικοινωνιακές δεξιότητες:

1. Το πρώτο μέρος «ΑΚΟΥΩ-ΚΑΤΑΝΟΩ» αντιστοιχεί στην κατανόηση του προφορικού λόγου.
2. Το δεύτερο μέρος «ΑΚΟΥΩ-ΚΑΤΑΝΟΩ-ΜΙΛΩ» αντιστοιχεί στην παραγωγή προφορικού λόγου.
3. Το τρίτο μέρος «ΔΙΑΒΑΖΩ-ΚΑΤΑΝΟΩ» αντιστοιχεί στην κατανόηση του γραπτού λόγου.
4. Το τέταρτο μέρος «ΒΛΕΠΩ ΚΑΙ ΜΑΘΑΙΝΩ» παρουσιάζει τα γραμματοσυντακτικά φαινόμενα της ενότητας με αναλυτικούς πίνακες και παραδείγματα.
5. Η τέταρτη δεξιότητα, η παραγωγή του γραπτού λόγου, ασκείται από τον μαθητή στο Τετράδιο δραστηριοτήτων.

Α ν α λ υ τ ι κ ά :

A. ΑΚΟΥΩ-ΚΑΤΑΝΟΩ

Στόχος:

- Η κατανόηση του προφορικού λόγου.

Άσκηση:

Ταίριαζε τα κείμενα που άκουσες με τις εικόνες

- Οι μαθητές **βλέπουν** προσεχτικά τέσσερις εικόνες.
- Στη συνέχεια **ακούνε** τέσσερα σύντομα κείμενα (συμβουλευτικού περιεχομένου ή περιγραφικού, εξομολογητικού, αφηγηματικού ή έναν διάλογο)
- **Καλούνται να ταυτίσουν** το περιεχόμενο των τεσσάρων κειμένων που άκουσαν με τις τέσσερις εικόνες οι οποίες οπτικοποιούν το περιεχόμενο των κειμένων αυτών.
- Προαιρετικά ζητάμε από τους μαθητές να αιτιολογήσουν τις επιλογές τους, για να μας εξηγήσουν πώς συνδύασαν τις πληροφορίες που άκουσαν με τις εικόνες που βλέπουν.
- Σε περίπτωση λανθασμένης κατανόησης των κειμένων επαναλαμβάνουμε την ακρόαση και επιστούμε την προσοχή του μαθητή στην ελλιπή κατανόηση ή την παρανόηση των κειμένων.

Παραλλαγή της άσκησης.

Μπορούμε να ζητήσουμε από τους μαθητές **πρώτα** να περιγράψουν, να σχολιάσουν τις τέσσερις εικόνες που βλέπουν, ώστε να εξοικειωθούν με αυτές και στη συνέχεια τους ζητάμε να ακούσουν τα κείμενα και να προχωρήσουν στην άσκηση (όπως παραπάνω)

B. ΜΙΑΛΩ

Στόχοι

- Να παράγουν τον δικό τους προφορικό λόγο μέσα σε συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο (διάλογος, συνέντευξη, προσχεδιασμένος προφορικός λόγος, κλπ)
- Να εξοικειωθούν με ένα καινούριο λεξιλόγιο που δίνεται σε πίνακες.
- Να χρησιμοποιήσουν στο δικό τους λόγο τις καινούριες λέξεις και φράσεις που ανήκουν στη θεματική της ενότητας.

Ασκήσεις:

1. Περιγραφές εικόνων:

Δες τις εικόνες και περίγραψε τις στην τάξη. Θα σε βοηθήσει το λεξιλόγιο που ακολουθεί.

Οι μαθητές βλέπουν και περιγράφουν ή σχολιάζουν τις εικόνες αντλώντας λέξεις και φράσεις από το λεξιλόγιο που τους δίνεται σε πίνακες.

2. Συζήτηση / συνέντευξη-Προσχεδιασμένος προφορικό λόγος:

π.χ.

Ρώτησε τον συμμαθητή/ τη συμμαθήτριά σου να σου μιλήσει για έναν καλό του/της φίλο ή μία καλή του/της φίλη. Μετά απάντησε και συ στις ερωτήσεις του/ της.

Έχεις κάποιο κατοικίδιο ζώο; Μίλησε στους συμμαθητές σου γι αυτό. Θα σε βοηθήσει ο παρακάτω πίνακας.

Περίγραψε το σπίτι σου-το δωμάτιο σου στην τάξη. Θα σε βοηθήσει το λεξιλόγιο

Ζητάμε από τους μαθητές να συνομιλήσουν μεταξύ τους (σε ζευγάρια) υιοθετώντας εναλλάξ τους ρόλους του ερωτώντα /συνεντευξιαστή και του ερωτώμενου /συνεντευξιαζόμενου πάνω σε ένα συγκεκριμένο θέμα που αφορά στο περιεχόμενο της ενότητας. (η άσκηση έχει τη μορφή συνέντευξης, έρευνας, γκάλοπ, προσχεδιασμένης συζήτησης κλπ)

3. Άσκήσεις λεξιλογίου:

Βρες τις λέξεις από το λεξιλόγιο.

Οι μαθητές καλούνται να βρουν λέξεις ή φράσεις από το λεξιλόγιο και να τις τοποθετήσουν μέσα σε συγκεκριμένα συμφραζόμενα.

4. Οι ερωτήσεις του Φρίξου:

Απάντησε στις ερωτήσεις του Φρίξου μέσα στην τάξη

Οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν σε **ανοιχτές ερωτήσεις κρίσεως** που άπτονται του θέματος της ενότητας και συνάδουν με την ηλικία τους και τις προσωπικές τους εμπειρίες , χρησιμοποιώντας το δοσμένο λεξιλόγιο της ενότητας.

Γ. ΔΙΑΒΑΖΩ-ΚΑΤΑΝΟΩ

Στόχος:

- Να κατανοούν διαφορετικά είδη γραπτού λόγου.
- Να αντλούν πληροφορίες μέσα από ένα γραπτό κείμενο και να τις επαναδιατυπώνουν.
- Να μαθαίνουν καινούριες λέξεις και φράσεις καθώς τις αναγνωρίζουν μέσα σε ένα συγκεκριμένο γλωσσικό περιβάλλον

Το μέρος αυτό κάθε ενότητας περιλαμβάνει 2 ή 3 κείμενα, που ανήκουν σε **διαφορετικό είδος λόγου**, όπως τα παρακάτω:

- επιστολή (π.χ. 1^η ενότητα , σελ. 14 και 8^η ενότητα, σελ. 94, κλπ)
- ημερολόγιο (π.χ. 2^η ενότητα, σελ. 26 και 4^η ενότητα, σελ.51)
- e-mail (π.χ. 3^η ενότητα, σελ. 39)
- μικρή αγγελία (π.χ 1^η. ενότητα , σελ.12 και 3^η ενότητα, σελ. 38)
- άρθρο (π.χ.1^η ενότητα, σελ. 17 και 6^η ενότητα , σελ.70 κλπ)
- διαφημιστικό φυλλάδιο (π.χ. 8^η ενότητα , σελ. 96-98)
- διάλογος /συζήτηση (2^η ενότητα, σελ. 27 και 4^η ενότητα, σελ. 48, κλπ)
- έρευνα (4^η ενότητα, σελ. 53)
- σχολικό εγχειρίδιο(γεωμετρίας) : (π.χ. 5^η ενότητα, σελ. 62-63)

Πώς αντιμετωπίζουμε ένα κείμενο;

Ανάλογα με τις δυνατότητες των μαθητών μας, το γνωστικό τους επίπεδο, το είδος και το θέμα του κειμένου:

- Μπορούμε να ζητήσουμε από τους μαθητές **πριν από την ανάγνωση του κειμένου** να μαντέψουν το περιεχόμενο του ή να το φανταστούν χρησιμοποιώντας τα εξωκειμενικά στοιχεία του: τον τίτλο, την εικονογράφηση , την κειμενική του μορφή, κλπ. Προετοιμάζουμε έτσι τους μαθητές να εισέλθουν στη θεματική του

κειμένου, τους κεντρίζουμε την περιέργεια για να παρακολουθήσουν με μεγαλύτερο ενδιαφέρον το κείμενο.

- Μπορούμε να το διαβάσουμε και να ζητήσουμε από τους μαθητές να το ακούνε με τα βιβλία κλειστά.
- Μπορούμε να το διαβάσουμε και οι μαθητές να παρακολουθούν και οι ίδιοι την ανάγνωση στα δικά τους βιβλία
- Μπορούμε να ζητήσουμε από έναν ή δύο μαθητές να διαβάσουν το κείμενο ή τον διάλογο.

Ασκήσεις:

Ασκήσεις κατανόησης κειμένου:

Α.Ερωτήσεις κλειστού τύπου:

1.

Διάβασε το παρακάτω κείμενο και βρες ποια από τις τρεις εικόνες είναι σωστή σύμφωνα με το κείμενο.

Είναι μια **άσκηση πολλαπλών επιλογών**, με την οποία αντιλαμβανόμαστε αν οι μαθητές μπορούν μέσα από **τρεις επιλογές εικόνων** να βρουν αυτήν που ανταποκρίνεται στο περιεχόμενο του κειμένου. Τους ζητούμε να αιτιολογήσουν την επιλογή τους μέσα από συγκεκριμένα χωρία του κειμένου.

ή

Δες τις εικόνες και πες τι δεν υπάρχει στο δωμάτιο της Μαρίνας. (ενότητα 3)

2.

Βρες τη σωστή απάντηση

Είναι μια **άσκηση πολλαπλών επιλογών**, με την οποία αντιλαμβανόμαστε αν οι μαθητές μπορούν να βρουν μέσα από **τρεις γλωσσικές επιλογές** τη πληροφορία που ανταποκρίνεται στο κείμενο. Τους ζητούμε να αιτιολογήσουν την επιλογή τους μέσα από συγκεκριμένα χωρία του κειμένου

3.

Βρες αν είναι σωστές (ναι) ή λάθος (όχι) οι παρακάτω προτάσεις.

Είναι μια **άσκηση σωστού λάθους**, με την οποία εξακριβώνουμε αν ο μαθητής κατανοεί τα βασικά σημεία / νοήματα του κειμένου επαληθεύοντας ή διαψεύδοντας πληροφορίες που είναι διατυπωμένες σε σύντομες προτάσεις. Τους ζητούμε να αιτιολογήσουν την επιλογή τους μέσα από συγκεκριμένα χωρία του κειμένου.

4.

*Διάβασε το κείμενο και κράτησε σημειώσεις(Μία λέξη σε κάθε κενό)
(ενότητα 6)*

Ο μαθητής κατανοεί το περιεχόμενο του κειμένου, καθώς προσπαθεί να συλλέξει τη σωστή λέξη που μεταφέρει κάποια σημαντική πληροφορία του κειμένου και να την τοποθετήσει στις δικές του σημειώσεις.

5.

*Διάβασε ξανά τα κείμενα και συμπλήρωσε τους παρακάτω πίνακες.
(ενότητα 6)*

Διάβασε τα κείμενα και βρες σε ποια χώρα αντιστοιχεί κάθε πρόταση.(ενότητα 9)

Παράλληλη ανάγνωση κειμένων

Οι μαθητές διαβάζουν δύο ή τρία κείμενα μικρής έκτασης με κοινό θέμα αλλά διαφορετικό περιεχόμενο (π.χ. διαφημιστικά φυλλάδια για διαφορετικές κατασκευές, ή μικρές αγγελίες για κατοικίδια ζώα ή κείμενα για γιορτές σε διαφορετικές χώρες, κλπ) και προσπαθούν να βρουν από ποιο κείμενο προέρχονται οι πληροφορίες που τους δίνονται.

B. Ερωτήσεις ανοικτού τύπου

Απάντησε στις ερωτήσεις του Φρίζου

Ο μαθητής καλείται να απαντήσει σε **ανοιχτές ερωτήσεις**, αντλώντας πληροφορίες μέσα από το κείμενο, τις οποίες επαναδιατυπώνει μέσα στον δικό του λόγο.

Ασκήσεις εκμάθησης λεξιλογίου:**1.**

Βρες τι σημαίνουν οι παρακάτω λέξεις του κειμένου

Άσκηση αντιστοίχισης, μέσα από την οποία οι μαθητές ταυτίζουν λέξεις και φράσεις του κειμένου με τη σωστή σημασία τους.

ή

Άσκηση πολλαπλών επιλογών, με την οποία οι μαθητές μέσα από τρεις επιλογές βρίσκουν τη σωστή σημασία μιας λέξης.

2.

Συμπλήρωσε τα κενά των προτάσεων με τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Άσκηση συμπληρωτική της προηγούμενης, με την οποία οι μαθητές κατανοούν τις λέξεις, όταν τις τοποθετούν στα σωστά συμφραζόμενα.

Εναλλακτικά τους ζητάμε να σχηματίσουν δικές τους προτάσεις με το καινούριο λεξιλόγιο που έμαθαν ή να γράψουν μια ιστορία με όσες περισσότερες καινούριες λέξεις μπορούν.

3.

Δες τις εικόνες και βάλε τις λέξεις κάτω από την κάθε εικόνα. (ενότητα 2)

ή

Αντιστοίχισε τις εικόνες με τις λέξεις. (ενότητα 2)

Ο μαθητής κατανοεί τη σημασία μιας λέξης, ταυτίζοντας την με εκείνη την εικόνα που οπτικοποιεί το περιεχόμενο της

Δ'. ΒΛΕΠΩ ΚΑΙ ΜΑΘΑΙΝΩ

Σε αντίθεση με τα προηγούμενα βιβλία της σειράς που παρουσίασαν τα βασικά γραμματικά φαινόμενα της ελληνικής γλώσσας και συγκεκριμένα εστίασαν στο κλιτό σύστημα της γλώσσας (ρήματα, ουσιαστικά, επίθετα, άρθρα κ.α) στο βιβλίο αυτό δίνεται βαρύτητα στις **συντακτικές δομές της γλώσσας που βοηθούν τον μαθητή στην παραγωγή πιο σύνθετου προφορικού και γραπτού λόγου.**

Έτσι διδάσκονται οι **συμπληρωματικές προτάσεις** (προτάσεις σκοπού, αναφορικές, αιτιολογικές, κ.α.) και η **παραγωγή και σύνθεση των λέξεων** (παραγωγικές καταλήξεις ρημάτων, σύνθεση με αχώριστα μόρια κ.α)

- Στο μέρος αυτό παρουσιάζονται σε εύχρηστους **πίνακες** τα γραμματοσυντακτικά φαινόμενα που απαντώνται στα κείμενα κάθε μαθήματος και εξυπηρετούν τα επικοινωνιακά ζητούμενα και τις λεκτικές πράξεις του μαθήματος.
- Οι πίνακες συνοδεύονται από **παραδείγματα**.
- Ο μαθητής ασκείται στην χρήση των φαινομένων αυτών σε **ασκήσεις** που δίνονται στο Τεράδιο των δραστηριοτήτων.

Τεράδιο δραστηριοτήτων:

Κάθε μάθημα περιλαμβάνει:

1. Ασκήσεις παραγωγής γραπτού λόγου (με οδηγίες, όπου κρίνονται απαραίτητες)
2. Ασκήσεις εμπέδωσης του λεξιλογίου
3. Ασκήσεις χρήσης των γραμματοσυντακτικών φαινομένων.

Συμπερασματικά:

Ο δάσκαλος της νέας ελληνικής γλώσσας που εφαρμόζει τη συγκεκριμένη μέθοδο μπορεί να μην ακολουθήσει αυστηρά τη σειρά ή τη δομή κάθε μαθήματος και να χρησιμοποιήσει το υλικό που του δίνεται με τον δικό του δημιουργικό τρόπο ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών του ή τη δική του προσωπικότητα και διάθεση καθώς και τον προσωπικό σχεδιασμό μιας διδακτικής ώρας.

Εάν θέλει, για παράδειγμα, να δώσει έμφαση αρχικά στη παραγωγή προφορικού λόγου, μπορεί να ξεκινήσει από το Β΄ μέρος (Μιλώ) και να εκμεταλλευτεί το λεξιλόγιο που δίνεται σε οργανωμένους πίνακες και τις εικόνες του μέρους αυτού ή τις εικόνες του Α΄ μέρους (Ακούω και κατανοώ).

Μπορεί επίσης να ξεκινήσει με ένα κείμενο του Γ΄ μέρους (Διαβάζω και Κατανοώ), αν επιθυμεί να ασκήσει αρχικά τα παιδιά στην κατανόηση του γραπτού λόγου και να τα εφοδιάσει με εκείνο το λεξιλόγιο που θα τα επιτρέψει να περάσουν με μεγαλύτερη ευχέρεια στην παραγωγή του προφορικού λόγου.